

Súd: Okresný súd Humenné
Spisová značka: 6C/30/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8323201421
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kurucová
ECLI: ECLI:SK:OSHE:2023:8323201421.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Humenné sudkyňou JUDr. Janou Kurucovou v spore žalobkyne A. B., C. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. XXX/XX, D., zastúpenej JUDr. Júliusom Bučekom, advokátom so sídlom Štefánikova 22, Humenné proti žalovaným 1. Slovenskej republike, v mene ktorej koná Okresný úrad Prešov, majetkoprávny odbor, Námestie mieru 3, Prešov, 2. Rád sestier sv. Bazila Veľkého v SR, so sídlom Narcisova 4971/1, Prešov, IČO: 00586439 o určenie dedičského práva takto

rozhodol:

- Žalobkyňa A. B., C. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. XXX/XX, D. je dedičkou po poručiťovi D. D., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom A. XXX/XX, D..
- Konanie voči žalovanému v 2. rade zastavuje.
- Žalobkyni vo vzťahu k žalovanému v 1. rade právo na náhradu trov konania nepriznáva.
- Žalovanému v 2. rade vo vzťahu k žalobkyni právo na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa podala dňa 5. 5. 2023 na tunajší súd žalobu, ktorou žiadala, aby bolo určené, že je dedičkou po poruč. D. D., ktorý zomrel XX. XX. XXXX, naposledy bytom A. XXX/XX, D..

2. Žalobu odôvodnila tým, že jej otec D. D., ktorý sa narodil XX. XX. XXXX a zomrel XX. XX. XXXX spísal na Notárskom úrade JUDr. Viktora Dubasa závet pod č. E., E. dňa 3. 12. 1993, ktorým svoj majetok odkázal svojej manželke a v prípade, žeby táto nebola medzi živými v čase jeho smrti, tak majetok odkázal svojej sestre F. D..

Sestra poručiťľa pani F. D. bola rehoľnou sestrou, členkou Rádu sestier sv. B. G. a zomrela bez dedičov. V čase podania žaloby žalobkyňa nemala vedomosť o tom, ako skončilo dedičské konanie po sestre poručiťľa, lebo o jej úmrtí sa poručiťľ dozvedel len na základe telefonického oznámenia.

Rovnako tak poručiťľa predumrela jeho manželka, matka žalobkyne, ktorá zomrela X. X. XXXX.

Jediným zákonným dedičom po poručiťľovi by tak bola žalobkyňa ako jeho dcéra. Nakoľko však poručiťľ žalobkyňu vylúčil, je zrejmé, že v takom prípade by dedičstvo nenadobudol žiaden dedič a teda by nasledoval postup podľa § 462 OZ, podľa ktorého dedičstvo, ktoré nenadobudne žiadny dedič, pripadne štátu.

3. Žalobkyňa podala žalobu voči žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Okresný úrad Prešov, majetkoprávny odbor, lebo zvätní dedičia predumreli poručiťa a žalobkyňa ako jediná dcéra bola vydedená.

V priebehu sporu žalobkyňa žiadala, aby súd pripustil rozšírenie okruhu žalovaných a ako žalovaného v 2. rade žiadala do konania pribrať Rád sestier sv. B. G. v SR, lebo žalobkyni nebolo známe, akým spôsobom bolo ukončené dedičské konanie po nebohej F. D., len jej bolo oznámené, že poručiťka spísala závet, v ktorom za jediného dediča svojho majetku určila Rád sestier sv. B. G. v SR. Keďže na základe uvedených skutočností by tento rád prichádzal do úvahy ako zvätný dedič, žalobkyňa žiadala, aby tento Rád bol stranou v spore.

Súd uznesením č. k. 6C/30/2023-39 z 30. 5. 2023 návrhu vyhovel a pripustil, aby do konania ako žalovaný v 2. rade pristúpil Rád sestier sv. B. G. v SR.

4. V odôvodnení žaloby žalobkyňa ďalej uviedla, že dedičské konanie po jej otcovi prebieha na Notárskom úrade JUDr. Vladimíra Telepčáka pod č. k. 10D/4/2023, H. XX/XXXX. Dňa 10. 3. 2023 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bola oboznámená s listinou o vydedení napísanou vo forme notárskej zápisnice pod č. E., E. z 18. 1. 1995.

Uvedenou listinou ju otec vydedil a rovnako jej právnych nástupcov z dôvodu, že o svojho otca a jeho manželku dlhodobo neprejavovala opravdivý záujem, ktorý ako potomok mala prejavovať. V tejto listine tiež uviedol, že sa od rodičov odšahovala 22. 3. 1993 a toho času s nimi nebýva. Len z počutia sa dozvedeli, že má vážnu známosť a ide sa vydávať, čo rodičom neoznámila.

Na uvedenom pojednávaní sa žalobkyňa zároveň dozvedela, že jej otec spísal dňa 3. 12. 1993 závet, ktorým svoj majetok odkázal manželke a v prípade, že táto nebude medzi živými v čase jeho smrti, tak majetok odkázal svojej sestre F. D..

Uznesením súdneho komisára na pojednávaní dňa 10. 3. 2023 bola žalobkyňa odkázaná v súlade s § 194 Civilného mimosporového poriadku, aby v lehote 60 dní od doručenia uznesenia uplatnila svoje dedičské právo na Okresnom súde Humenné.

5. Žalobkyňa uviedla, že v čase vydedenia a spísania závetu mala len 17 rokov a na základe rozsudku Okresného súdu Humenné Nc/922/94 jej bola nariadená ústavná výchova, ktorá bola predĺžená a na základe uvedených rozhodnutí sa v období od 2. 9. 1993 do 17. 11. 1993 a od 20. 11. 1993 do 2. 6. 1996 nachádzala v Reedukačnom domove pre mládež Zlaté Moravce. Zároveň v období od 6. 8. 1993 do 14. 10. 1993 bola umiestnená v Diagnostickom centre Lietavská Lúčka na diagnostický pobyt. Už z uvedených rozhodnutí je zrejmé, že v čase spísania listiny o vydedení sa, vtedy maloletá žalobkyňa, nachádzala v období dospievania a vplyvom zlých známosť sa dostala do, pre ňu nevyhovujúceho, prostredia, z čoho vyplynuli aj nezhody medzi ňou a jej rodičmi. Počas pobytu v Reedukačnom zariadení bola obmedzená v možnostiach prejavovania záujmu a kontaktu s rodičmi, nakoľko musela dodržiavať režim uvedeného zariadenia.

6. Žalobkyňa tiež uviedla, že pred smrťou poručiťa, od r. 2019 s ním žila v spoločnej domácnosti v byte na adrese A. XXX/XX, D., pričom uhrádzala aj poplatky spojené s bývaním a svojmu otcovi poskytovala potrebnú pomoc a opateru. Keďže mal nevyhovujúci zdravotný stav, navštevovala s ním ambulanciu lekára a sprevádzala ho na vyšetrenia, kde mu pomáhala v komunikácii s lekárom, lebo bol nahluchlý.

7. Žalobkyňa tiež poukázala na to, že spolu s poručiťom sú podielovými spoluvlastníkmi bytu č. XX, na X. poschodí, vo vchode č. X, bytového domu XXX na ul. A. v D.. Podiel vo výške 1-ice žalobkyňa nadobudla na základe osvedčenia o dedičstve v konaní 14D/72/2006 po svojej nebohej matke. Táto skutočnosť preukazuje, že vzťahy medzi ňou a jej rodičmi neboli také rozvrátené, aby došlo k jej vydedeniu aj zo strany matky. Zároveň poukázala na to, že podiel v byte nadobudla na základe dohody dedičov, t. z. medzi ňou a jej otcom.

Keďže v čase spísania listiny o vydedení neexistovali také skutočnosti, ktoré by zakladali zákonný dôvod vydedenia, žalobkyňa považuje listinu o vydedení za neplatnú. Poukázala tiež na to, že napáda aj

platnosť závetu, lebo v ňom bola opomenutá ako zákonná dedička podľa § 479 Občianskeho zákonníka. Žiadala preto, aby súd určil, že je dedičkou po poručiteľovi, otcovi D. D..

8. Žalovaná v 1. rade sa k žalobe vyjadrila tak, že v čase spísania listiny o vydedení existovali dôvody vydedenia a ani žalobkyňou predložené dôkazy a tvrdenia nepreukazujú opak.

Na zrušenie listiny o vydedení sa vzťahuje právna úprava zrušenia závetu obsiahnutá v ust. § 480 Občianskeho zákonníka. Listina o vydedení sa teda zrušuje neskôr platnou listinou o vydedení alebo neskôr platným závetom, pokiaľ popri pôvodnej listine o vydedení nemôžu obstáť, odvolaním listiny o vydedení, ktoré musí mať takú formu, aká je vyžadovaná pre listinu o vydedení, alebo tiež tým, že poručiteľ listinu o vydedení zničí.

Žiadal preto, aby súd podanú žalobu zamietol v celom rozsahu.

9. Žalovaný v 2. rade sa vyjadril tak, že pani F. D. zomrela skôr ako jej brat pán D. D. a nenadobudla po zomrelom žiaden majetok. Z toho dôvodu žalovaný v 2. rade má za to, že nemá byť účastníkom daného konania a nie je vecne pasívne legitimovaný pre daný spor.

10. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne a oboznámil sa s listinnými dôkazmi, najmä so zápisnicou o prejednaní dedičstva po poručiteľovi D. D., s listinou o vydedení, so závetom, s rozsudkami o nariadení ústavnej výchovy žalobkyne a potvrdením o jej pobyte v reedukačnom centre, s osvedčením o dedičstve po poručiteľke I. D., s listom vlatníctva č. XXXX, kat. úz. D. a dokladmi o platení poplatkov spojených s užívaním bytu, s lekárskou správou o zdravotnom stave poručiteľa, s dedičským spisom 9D/208/2021 Okresného súdu Bardejov a zistil nasledovný skutkový stav.

11. Súdny komisár JUDr. Vladimír Telepčák prejednáva v dedičskom konaní sp. zn. 10D/4/2023, H. dedičstvo po poručiteľovi D. D., ktorý sa narodil dňa XX. XX. XXXX a zomrel dňa XX. XX. XXXX, pričom naposledy býval na ul. A. XXX/XX G. D..

Dňa 10. 3. 2023 sa v horeuvedenej dedičskej veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnila ako dedička po poručiteľovi A. B., C. D., dcéra poručiteľa.

Súdny komisár bola oboznámená s tým, že poručiteľ spísal vo forme notárskej zápisnice závet a tiež zanechal listinu o vydedení.

12. Uznesením vyhláseným na tomto pojednávaní odkázal v súlade s § 194 CMP A. B., aby v lehote 60 dní od doručenia uznesenia uplatnila svoje dedičské právo na Okresnom súde v Humennom a to žalobou.

13. Dňa 3. 12. 1993 spísal D. D. vo forme notárskej zápisnice E., E. závet, ktorým pre prípad smrti všetok svoj nehnuteľný a hnuťelný majetok, ktorý v čase smrti bude vlastniť, odkázal svojej manželke I. D., C. J. a v prípade, pokiaľ by jeho manželka zomrela skôr, celý svoj majetok odkázal svojej sestre F. D..

V notárskej zápisnici tiež uviedol, že bol poučený o neopomenuteľnosti zákonných dedičov a prehlásil, že má nezrušiteľne osvojenú dcéru A. D., avšak si neželá, aby akýkoľvek majetok po jeho smrti z jeho dedičstva nadobudla, nakoľko sa voči nemu a jeho manželke správa tak, že tým hrubo porušuje pravidlá rodinného spolužitia, lebo 22. 3. 1993 odišla z domu a od toho času s rodičmi nebýva.

14. Dňa 18. 1. 1995 spísal D. D. vo forme notárskej zápisnice E., E. listinu o vydedení, ktorou vydedil svoju dcéru A. D. a zároveň vydedil jej právnych nástupcov a to z dôvodu, že oňho a takisto jeho manželku dlhodobo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Od rodičov sa dcéra odsťahovala 22. 3. 1993 a od toho času s nimi nebýva. Uviedol, že len z počutia vie, že má vážnu známosť, vraj sa ide vydávať, ale rodičom nič neoznamuje.

15. Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. Nc/922/94 z 28. 2. 1994 bola u mal. A. D. nariadená ústavná výchova.

Návrh podal Obvodný úrad, oddelenie sociálnych vecí v Medzilaborciach a odôvodnil ho tým, že maloletá predbežným rozhodnutím Obvodného úradu Medzilaborce bola umiestnená v SOS v Humennom a po dvojmesačnom pobyte bola premiestnená do VUM Lietavská Lúčka. Z dôvodu začatia nového školského roka bola premiestnená do VUM Zlaté Moravce. Hlavnými dôvodmi boli nezhody medzi rodičmi a mladistvou. Nerešpektovala ich príkazy, svojvoľne opúšťala domov a rodičia nesúhlasili s jej známosťou. Napriek nesúhlasu a umiestneniu v zariadení SOS známosť s priateľom pokračovala a nezhody s rodičmi sa prehľbovali. Keď bola dňa 18. 11. 1993 prepustená z ústavnej výchovy, z domu odišla a ani vo večerných hodinách sa nevrátila. Zdržiavala sa u príbuzných svojho priateľa C. K. a bola pre ňu hliadka polície.

Matka maloletej s nariadením ústavnej výchovy súhlasila, lebo uviedla, že maloleté sa od 14 rokov priatelí s C. K., je medzi nimi veľký vekový rozdiel, je nezamestnaný a alkoholik a preto matka nechce, aby s ním dcéra udržiavala známosť. Otec s nariadením ústavnej výchovy súhlasil.

Rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. P/67/94 z 29. 9. 1994 bola u mal. A. D. predĺžená ústavná výchova do 30. 6. 1995.

16. Správou Reedukačného centra Zlaté Moravce mal súd za preukázané, že žalobkyňa bola v tomto centre umiestnená od 2. 9. 1993 do 17. 11. 1993 a od 20. 11. 1993 do 2. 6. 1995.

Potvrdením Diagnostického centra Lietavská Lúčka mal súd za preukázané, že žalobkyňa bola v tomto centre umiestnená od 6. 8. 1993 do 14. 10. 1993.

17. Výpisom z LV č. XXXX pre obec D., kat. úz. D. mal súd za preukázané, že D. D. a žalobkyňa sú vedení ako podieloví spoluvlastníci, každý z nich v podiele 1-ica k celku bytu č. XX, na X. poschodí, vo vchode č. X, bytového domu č. XXX G. D. a tiež sú podielovými spoluvlastníkmi podielu priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve a pozemku.

Svoj podiel nadobudla žalobkyňa v dedičskom konaní sp. zn. 14D/72/06 po matke I. D., C. J., ktorá zomrela dňa X. X. XXXX. So svojím otcom, ďalším dedičom po poručiťke, uzatvorila dedičskú dohodu, takže majetok po poručiťke zdedila výlučne sama.

Žalobkyňa predložila aj listinné dôkazy o platení poplatkov spojených s užívaním bytu, ktorý vlastní spolu s nebohým otcom.

18. Žalobkyňa predložila aj lekárske potvrdenie D. L. F., ktorým lekár potvrdil, že žalobkyňa sa viac rokov starala o otca, s ktorým bývala v spoločnej domácnosti až do jeho smrti a po celý čas mu poskytovala potrebnú pomoc a opateru, na ktorú bol vzhľadom na dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav odkázaný. Navštevovala s ním ambulanciu lekára, zabezpečovala mu lieky a sprevádzala ho na všetky vyšetrenia, lebo vzhľadom na nahľuchlosť a jeho dlhodobý zhoršený zdravotný stav, mu musela pomáhať v komunikácii s lekármi a zdravotníkmi pracovníkmi.

19. Z obsahu spisu Okresného súdu Bardejov sp. zn. 9D/208/2021 súd zistil, že poručiťka F. D. zomrela XX. XX. XXXX.

Dňa 17. 5. 2001 spísala závet, ktorým všetok svoj hnuťelný a nehnuteľný majetok, ktorý bude vlastníť ku dňu smrti, odkazuje Rádu sestier sv. Bazila Veľkého.

Uznesením sp. zn. 9D/208/2021, H. z 4. 4. 2022 bolo konanie o dedičstve po poručiťke F. D. zastavené a majetok nepatrnej hodnoty bol vydaný M. F., ktorá sa postarala o pohreb poručiťky.

20. Žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že bola rodičmi osvojená v čase, keď mala 3 roky a vôbec sa na to nepamätá. S rodičmi žila v spoločnej domácnosti, vo funkčnej rodine, bez zásadnejších problémov až do svojich 16 rokov, kedy sa zaľúbila a nadviazala vzťah s mužom, ktorý bol od nej starší o 8 rokov. Vtedy sa v rodine začali problémy, pretože matke sa ten vzťah nepáčil a urobila všetko, aby svoju dcéru a priateľa rozdelila. Vtedy jej aj povedala, že je adoptovaná a vykričala jej, že sa bude správať ako jej matka, t. z. že bude dávať deti do ústavu a podobne. Vulgárne jej nadávala a stoj čo stoj chcela docieľiť, aby sa s priateľom rozišla. Bola však v pubertálnom veku, chodila do 2. ročníka na Gymnázium

v Medzilaborciach a s priateľom bývali na jednom sídlisku a teda mali možnosť sa často stretávať. Matka dokonca chcela, aby školu ukončila, len aby sa nemohla s priateľom stretávať. Žalobkyňa vzťah nechcela ukončiť a z domu odišla k priateľovým rodičom, lebo útoky už nedokázala znášať. Tam pre ňu prišli policajti a odviekli ju do Humenného, kde bola 2 mesiace. Následne bola umiestnená do diagnostického centra a bola jej nariadená ústavná výchova. Po ukončení strednej školy sa za priateľa vydala, žili ako rodina a mali spolu dve deti.

Až po smrti matky v r. 2006 s otcom nadviazala kontakt, pravidelne sa stretávali a posledných 5 rokov žili v spoločnej domácnosti. On jej povedal, že ľutuje, čo sa medzi nimi udialo a tiež to, že pôvodcom týchto udalostí bola matka žalobkyne, ktorá mala panovačnú povahu a chcel vo všetkom rozkazovať. Žalobkyňa uviedla, že v tom čase bola tínedžerkou a nechcela matku počúvať a to bol dôvod nezhôd v rodine. Keď bola matka na smrteľnej posteli, tak sa vyjadrila, že ak prežije, tak vzťahy so svojou dcérou urovná.

Žalobkyňa tiež uviedla, že ešte počas života svojej matky sa snažila o zmierenie nielen s ňou, ale aj s otcom a chcela nadviazať kontakt, pretože mala deti a záležalo jej na tom, aby poznali svojich starých rodičov. Matka to odmietala a preto s otcom mohla nadviazať kontakt až po jej smrti. S otcom posledných 5 rokov jeho života žila v spoločnej domácnosti a všemožne mu pomáhala, lebo mal zdravotné problémy, bol aj dementný a potreboval opateru. Žalobkyňa uviedla, že vždy jej hovoril, že po smrti jej všetko zanechá. Mimo žalobkyne už neexistujú osoby, ktoré by prichádzali do úvahy ako dedičia, lebo žalobkyňa uviedla, že jej otec mal len jednu sestru pani F. D., ktorá bola rádovou sestrou a zomrela bezdetná. Nežijú ani rodičia jej otca a ani osoby, ktoré by boli odkázané na jeho výživu alebo žili s ním v spoločnej domácnosti. Predpokladala preto, že bude jedinou dedičkou po svojom otcovi a bola veľmi prekvapená, keď jej súdny komisár povedal, že otec ju vydedil a spísal aj závet. Nemala o tom žiadnu vedomosť, lebo otec to pred ňou nikdy nespomínal, naopak hovoril, že všetko po jeho smrti bude jej. Keďže posledné roky svojho života trpel demenciou, tak určite zabudol aj na to, že niekedy v minulosti spisoval listinu o vydedení a závet.

21. K svojmu pobytu v reedukačnom centre žalobkyňa uviedla, že zo Zlatých Moraviec nemohla odísť, lebo tam bola celý rok, navštevovala gymnázium, venovala sa škole a navyše vzdialenosť do bydliska bola 540 km. Rodičia občas telefonovali do zariadenia, ale nikdy za ňou neprišli. Ona im písala listy, na ktoré nedostala odpoveď. Riaditeľ ústavu jej povedal, že rodičia sa pýtajú iba na to, aké má známky, či v škole neprepadla a či im nerobí hanbu. Aj keď im písala listy, v ktorých prosila, že sa chce vrátiť domov a že sa zmení, oni na to nereagovali a nikdy jej žiaden list neposlali.

22. Žalobkyňa uviedla, že veľkým šokom bolo pre ňu to, keď ju ako šesnásťročnú odviekli policajti od rodiny jej priateľa a odviezli ju do bytu rodičov, kde jej matka povedala, že jej tam nič nepatrí, dala jej 1 lak na nechty a 1 spodné nohavičky a poslala ju do krízového centra v Humennom. Tam bola dva mesiace a bol to pre ňu úplne zmenený režim, lebo musela dochádzať na Gymnázium do Medzilaboriec, cestovala vlakom a rodičia ju sledovali. Dokonca matka navštevovala školu a robila jej hanbu pred spolužiakom, vykrikovala, že ju dajú do ústavu a podobné veci.

V tom čase pociťovala žalobkyňa voči svojim rodičom hnev, lebo žila v tom, že neurobila nič zlé, nič neukradla, nikoho nezabila a nikomu neublížila, napriek tomu ju rodičia dali do ústavu. Cítila to ako veľkú krivdu z ich strany. Najväčšiu hanbu zažila vtedy, keď mala 16 rokov a matka ju poslala na vyšetrenie ku gynekológovi, aby zistil, či je ešte panna.

Aj napriek tomu všetkému sa s rodičmi chcela zmieriť, ale matka bola tvrdohlavá a povedala, že kým bude s priateľom, tak s ňou odmieta akýkoľvek kontakt. Občas sa stretávala len s otcovou sestrou pani F. D., ktorá sa tiež pokúšala o zmierenie s rodičmi, ale matka bola neoblomná a odmietla to.

23. Žalobkyňa to vyhodnotila tak, že predtým, než nadviazala známosť so svojim priateľom, viedla normálny život ako každé iné mladé dievča a nevedela ani o tom, že bola rodičmi osvojená. Všetky konflikty a problémy boli spôsobené len tým, že sa zamilovala do muža, ktorého jej matka neschvaľovala a následných reakcií rodičov, ktorí na ňu zavolali nielen policajnú hliadku, ale nariadili jej ústavnú výchovu. Keď jej táto skončila a ukončila aj strednú školu, tak sa za svojho priateľa hneď vydala a bývali spolu v byte. S rodičmi v priamom kontakte nebola, lebo to odmietali, ale vedeli, že sa jej narodili deti.

24. Na pojednávaní zobrala žalobkyňa žalobu späť voči žalovanému v 2. rade z dôvodu, že bolo preukázané, že dedičské konanie po nebohej F. D. bolo zastavené. Žalovaný v 2. rade so zastavením konania súhlasil a nárok na náhradu trov konania si neuplatnil.

Právna zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní uviedla, že žalobkyňa podala žalobu o určenie, že je dedičkou po svojom otcovi preto, že na to bola odkázaná zo strany notára prejednávajúceho dedičstvo po jej otcovi. Pri takomto určení by súd mal ako predbežnú otázku posúdiť platnosť listiny o vydedení, o ktorej žalobkyňa tvrdí, že je neplatná, lebo neboli dané dôvody vydedenia. Naliehavý právny záujem na určení, že žalobkyňa je dedičkou po svojom otcovi, poručiteľovi, je daný z toho dôvodu, že bez takéhoto určenia by bolo jej právne postavenie neisté.

25. Podľa § 144 CSP žalobca môže vziať žalobu späť.

Podľa § 145 ods. 1 CSP ak je žaloba vzatá späť celkom, súd konanie zastaví.

Podľa § 146 ods. 1 CSP súd konanie nezastaví, ak žalovaný so späťvzatím žaloby z vážnych dôvodov nesúhlasí. Na nesúhlas žalovaného so späťvzatím žaloby sa neprihliada, ak dôjde k späťvzatiu žaloby skôr, než sa začalo predbežné prejednanie sporu podľa § 168 alebo pojednávanie.

Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

Podľa § 137 písm. d) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

Podľa § 194 ods. 1 CMP ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmiernie toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určení spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

26. Podľa § 460 OZ dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

Podľa § 461 ods. 1 OZ dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

Podľa ods. 2 tohto ustanovenia ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

Podľa § 462 OZ dedičstvo, ktoré nenadobudne žiadny dedič, pripadne štátu.

Podľa § 469a ods. 1 OZ poručiteľ môže vydediť potomka, ak

- a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
- b) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať,
- c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka,
- d) trvalo vedie neusporiadaný život.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia pokiaľ to poručiteľ v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia o náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 a 480; v listine však musí byť uvedený dôvod vydedenia.

27. V priebehu konania žalobkyňa zobrala podanú žalobu späť v celom rozsahu voči žalovanému v 2. rade a ten s tým súhlasil, preto súd konanie voči nemu zastavil.

28. Predmetom konania tak zostal nárok žalobkyne na určenie, že je dedičkou po poručiťovi, svojom otcovi a to voči žalovanej v 1. rade – Slovenskej republike, lebo v konaní bolo preukázané, že poručiť dňa 3. 12. 1993 vo forme notárskej zápisnice spísal závet, avšak obidve závetné dedičky ho predumreli.

Poručiť celý svoj majetok odkázal svojej manželke I. D., ktorá zomrela X. X. XXXX a v prípade, ak by v čase smrti poručiťa už nežila, tak svojej sestre F. D., ktorá zomrela XX. XX. XXXX. Poručiť D. D. zomrel XX. XX. XXXX.

Keďže dňa 18. 1. 1995 spísal listinu, ktorou vydedil svoju zákonnú dedičku – dcéru, tak celý poručiťov majetok by mala zdediť Slovenská republika v zmysle ust. § 462 Občianskeho zákonníka, lebo po poručiťovi by nededili ani zákonní, ani závetní dedičia. Poručiť listinou o vydedení vydedil nielen svoju dcéru, ale aj jej potomkov.

29. Žalobkyňa podala žalobu o určenie, že je dedičkou po poručiťovi, teda žalobu v zmysle ust. § 137 c) CSP, podľa ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

Na podanie žaloby však bola žalobkyňa odkázaná uznesením súdneho komisára prejednávajúceho dedičstvo po poručiťovi D. D. a to v zmysle ust. § 194 CMP. Žalobkyňa tak mala podať žalobu o určenie právnej skutočnosti v zmysle ust. § 137 d) CSP, lebo to vyplýva z osobitného predpisu. Právnu skutočnosťou malo byť určenie, že dôvody na vydedenie žalobkyne neboli dané. Právnym predpisom, z ktorého podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti vyplýva, je ust. § 194 CMP, lebo notár podľa tohto ustanovenia odkázal žalobkyňu na podanie žaloby, ktorou uplatní svoje dedičské právo na súde žalobou.

Žalobkyňa sa však rozhodla podať žalobu o určenie, že je dedičkou a naliehavý právny záujem na takomto určení odôvodnila tým, že jej právne postavenie bez takéhoto určenia bude neisté.

Súd má za to, že nemôže byť zamietnutá žaloba žalobkyne, ktorou žiada určiť, že je dedičkou po poručiťovi, hoci správne by mala byť podaná žaloba o určenie právnej skutočnosti, lebo aj rozsudok vo forme, ktorú zvolila žalobkyňa, je prípustný a bude vykonateľný.

30. Súd sa tak prioritne zaoberal otázkou naliehavosti určenia, že žalobkyňa je dedičkou po svojom otcovi. Ak by dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, resp. že nie je preukázaná danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, musel by podanú žalobu zamietnuť.

Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je daná vtedy, ak je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný, jestvuje ohrozenie práva, či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem je zásadne daný vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo ak by bez tohto určenia jeho právne postavenie sa stalo neistým.

Naliehavý právny záujem na určení, že žalobkyňa je dedičkou po svojom otcovi, je daný spornosťou dedičského práva žalobkyne a tým, že žalobkyňa sa ako zákonný dedič domáha svojich majetkových práv, ktoré by jej titulom dedenia mali patriť, ale listinou o vydedení jej bolo toto právo odopreté.

Bolo preukázané, že poručiť, otec žalobkyne, spísal závet, ktorým určil za svoju dedičku svoju manželku a v prípade, že v čase jeho smrti už nebude nažive, tak svoju sestru. Obidve závetné dedičky poručiťa predumreli a v prípade neexistencie listiny o vydedení by tak zo zákona dedila žalobkyňa, lebo je dcérou poručiťa a iných závetných ani zákonných dedičov niet. Keďže však existuje listina o vydedení, celý poručiťov majetok by nadobudla Slovenská republika. Žalobkyňa považuje listinu o vydedení za neplatný právny úkon a neplatnosť tohto úkonu by súd mal riešiť ako predbežnú otázku.

V prípade, že posúdi listinu o vydedení ako neplatnú, žalobkyňa sa domáha určenia, že je dedičkou po poručiteľovi.

Súd má za to, že žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení práva preukázala a preto sa ďalej zaoberal skutkovými okolnosťami platnosti listiny o vydedení, resp. určenia, či v čase jej spísania existovali také skutočnosti, ktoré by oprávňovali poručiteľa vydediť žalobkyňu a jej potomkov.

31. Predmetom posúdenia súdu tak zostala listina o vydedení, ktorú poručiteľ D. D. spísal vo forme notárskej zápisnice E., E. dňa 18. 1. 1995. Predmetnou listinou vydedil svoju dcéru A. D. a zároveň jej právnych nástupcov z dôvodu, že dcéra oňho a jeho manželku dlhodobo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Od rodičov sa dcéra odsťahovala 22. 3. 1993, od toho času s nimi nebýva. Uviedol, že len z počutia vedía, že má vážnu známosť, vraj sa ide vydávať, ale rodičom nič neoznamuje. Žiadne iné dôvody vydedenia v listine nie sú uvedené.

Súd má za to, že ide o dôvod vydedenia podľa ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého poručiteľ môže vydediť potomka ak o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

32. Žalobkyňa považuje listinu o vydedení za neplatný právny úkon, lebo v čase jej spísania neexistovali dôvody na jej vydedenie. Preukázala súdu, že v čase jej spísania mala 19 rokov a bola umiestnená na základe rozsudku súdu v Reedukačnom centre Zlaté Moravce. Ústavná výchova jej bola nariadená rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. Nc/922/94 z 28. 2. 1994 v čase, keď mala 17 rokov. Jediným dôvodom nariadenia ústavnej výchovy bola skutočnosť, že nadviazala vzťah s mužom, ktorý bol od nej o niekoľko rokov starší a s týmto vzťahom rodičia nesúhlasili. Žalobkyňa bola tínedžerka, nechcela sa podriaďiť a s priateľom sa naďalej stretávala. Na základe návrhu rodičov bola na dva mesiace umiestnená do Krízového centra v Humennom a následne jej bola nariadená ústavná výchova, ktorej trvanie bolo predĺžené rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. P/67/94 z 29. 9. 1994 a to do 30. 6. 1995, do ukončenia štúdia na gymnáziu. V Reedukačnom centre Zlaté Moravce tak bola s malou prestávkou od 2. 9. 1993 do 2. 6. 1995. Teda takmer dva roky. Mimo toho bola umiestnená na diagnostický pobyt v Diagnostickom centre Lietavská Lúčka od 6. 8. 1993 do 14. 10. 1993. Počas pobytu v reedukačnom centre žalobkyňa študovala a ukončila gymnázium. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že žalobkyňa v čase spísania závetu, ale aj jeden rok pred jeho spísaním nemohla o poručiteľa trvalo prejavovať opravdivý záujem, aký by ako potomok mala prejavovať. Rozsudkom Nc/922/94 z 28. 2. 1994 jej bola nariadená ústavná výchova, ktorej predchádzal pobyt v krízovom zariadení. Existoval teda objektívny dôvod, pre ktorý žalobkyňa nemohla so svojimi rodičmi bývať v spoločnej domácnosti a prejavovať im záujem, ktorý by o nich ako dcéra prejavovať mala. Navyše bola neploletá, v čase, keď jej bola nariadená ústavná výchova. Nepochybne išlo zo strany rodičov o významný zásah do jej osobného i rodinného života, keď navrhli, aby jej bola nariadená ústavná výchova. Zároveň jej matka necitlivým spôsobom a v nevhodnom čase oznámila, že bola adoptovaná a keď jej vykričala, že sa bude k svojim deťom správať rovnako. Nepochybne to musel byť pre žalobkyňu šok, keď bola vytrhnutá z fungujúcej rodiny a známeho prostredia a umiestnená do krízového centra a následne do reedukačného centra za situácie, keď sa dozvedela, že nie je biologickou dcérou svojich rodičov. Tak z rozsudku súdu, ako aj z výpovede žalobkyne vyplynulo, že jediným dôvodom, pre ktorý jej bola nariadená ústavná výchova, bol vzťah s mužom, do ktorého sa ako tínedžerka zamilovala a s ktorým jej rodičia nesúhlasili. Samotná žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že to pociťovala ako mimoriadnu krivdu, lebo neurobila nič zlé. Je len prirodzené, že návrh rodičov na nariadenie ústavnej výchovy vyvolal u žalobkyne negatívne emócie v podobe hnevu a zlosti, najmä za situácie, že k tomu došlo v období dospievania, keď rodičia nesúhlasili s jej vzťahom k mužovi, do ktorého sa zamilovala.

Aj napriek tomu žalobkyňa uviedla, že svojim rodičom z reedukačného centra písala listy, prosila ich o to, aby sa mohla vrátiť domov a sľubovala, že sa polepší. Napriek tomu jej rodičia nikdy nenapísali, ani ju nenavštívili, len telefonicky sa informovali u riaditeľa ústavu, či chodí do školy a nerobí im hanbu. Správanie sa rodičov žalobkyne bolo v tomto smere sebecké, lebo im viac záležalo na tom ako ich vníma verejnosť pre správanie sa ich dcéry a či im nerobí hanbu, než samotné prežívanie celej situácie u žalobkyne. Žalobkyňa tiež popisovala situácie, keď rodičia chodili do školy a matka jej tam nadávala, čo žalobkyňa považovala za hanebné a pred spolužiakmi sa cítila byť ponížená. Situácia, v ktorej sa žalobkyňa v danom období svojho života ocitla, mala nepochybne negatívny následok na jej ďalší život

zahŕňajúci konflikt medzi ňou a rodičmi, ktorý vyústil až do situácie, že matka žalobkyne s ňou odmietla akýkoľvek kontakt až do svojej smrti.

33. Na základe hore uvedených skutočností má súd za to, že v čase spísania listiny o vydedení neexistovali dôvody na vydedenie uvedené v tejto listine, lebo nebolo preukázané, aby žalobkyňa ako dcéra poručiťľa neprejavovala o svojich rodičov trvalo opravdivý záujem. Naopak, boli to práve rodičia žalobkyne, ktorí prejavovanie takéhoto záujmu znemožnili tým, že požiadali o nariadenie ústavnej výchovy žalobkyne a odmietli reagovať na jej prosby v tom, aby sa mohla vrátiť domov.

Tu súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/239/2009 z 24. 2. 2010, ktorý uviedol, že: „Pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých by k vydedeniu došlo, najmä či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o poručiťľa, je treba posudzovať s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu. Pokiaľ je skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiťľa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že poručiťľ neprejavuje záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho dôvodiť, že by neprejavovanie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom k jeho vydedeniu.“

34. Súd má za to, že listina o vydedení spísaná poručiťľom D. D. je neplatným právnym úkonom, lebo v čase jej spísania neexistovali dôvody vydedenia žalobkyne v súlade s ust. § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka.

Podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. Keďže listina o vydedení svojím obsahom odporuje ust. § 469a ods. 1 písm. b) OZ, súd ju musel posúdiť ako neplatnú.

Súd vyhovel žalobe o určenie, že žalobkyňa je dedičkou po poručiťľovi D. D., lebo je jeho dcérou a teda dedičkou v prvej skupine. Podľa ust. § 473 ods. 1 OZ v prvej skupine dedia poručiťľove deti a manžel, každý z nich rovnakým dielom.

Žalobkyňa uviedla, že je jedinou dedičkou po svojom otcovi a neexistujú žiadni dedičia, ktorí by eventuálne dedili v druhej alebo tretej skupine dedičov.

Súd tak podanej žalobe vyhovel.

35. K vyjadreniu žalovanej v 1. rade o tom, že listina o vydedení nebola poručiťľom zmenená, ani zrušená, súd uvádza, že podľa lekárskej správy, aj vyjadrenia samotnej žalobkyne, bol poručiťľ v posledných rokoch svojho života dementný a mal aj iné vážne zdravotné problémy. Je preto reálne možné, že zabudol, resp. si už nepamätal na udalosti spred niekoľkých rokov, vrátane toho, že spísal závet a listinu o vydedení. Bolo však preukázané, že vzťahy medzi žalobkyňou a otcom sa zlepšili potom, čo zomrela jej matka a posledných 5 rokov spolu žili dokonca v spoločnej domácnosti. Žalobkyňa mu poskytovala potrebnú opateru a pomoc a zabezpečila aj jeho pohreb. Zarážajúci je pritom fakt, že listinu o vydedení spísal len otec žalobkyne a nie matka, ktorá sa odmietala so žalobkyňou zmieriť až do konca svojho života. Práve po nej žalobkyňa zdedila polovicu bytu, v ktorom doposiaľ býva spolu so svojimi deťmi.

36. O náhrade trov konania medzi žalobkyňou a žalovanou v 1. rade súd rozhodol podľa ust. § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Žalobkyňa bola v konaní úspešná, lebo súd žalobe v celom rozsahu vyhovel a uplatnila si aj právo na náhradu trov konania, ktoré by jej malo byť priznané v súlade s ust. § 255 ods. 1 CSP.

Súd však videl dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania v type sporu a situácie, za ktorej sa žalovaná stala sporovou stranou. Svoje postavenie žalovaná nemohla nijako ovplyvniť, lebo žalobkyňa bola odkázaná na podanie žaloby súdnym komisárom. Aj v prípade, ak by žalovaná s podanou žalobou súhlasila, bolo potrebné rozhodnutie súdu, lebo bez takéhoto rozhodnutia by súdny komisár nepokračoval v prejednávaní dedičstva po poručiteľovi.

Súd zároveň zdôrazňuje, že žalovaná v 1. rade bola označená za stranu sporu len z dôvodu, že jej takéto postavenie vyplýva zo zákona, lebo zavesní dedičia už zomreli a mimo žalovanej v 1. rade neprichádza do úvahy ako dedič nikto iný, než žalobkyňa, ktorá bola vydedená. Bolo v záujme žalobkyne, ak nesúhlasila s listinou o vydedení, viesť súdny spor, v ktorom za žalovanú musela označiť Slovenskú republiku. Teda samotný postoj žalovanej k žalobe bol bezvýznamný z toho dôvodu, že začatie súdneho konania nemohla ovplyvniť a ani ho nevyvolala.

Súd preto rozhodol, že žalobkyni vo vzťahu k žalovanej v 1. rade právo na náhradu trov konania nepriznáva.

37. Konanie vo vzťahu k žalovanému v 2. rade bolo zastavené, lebo žalobkyňa zobrala žalobu späť. Žalobkyňa tak procesne zaviniła zastavenie konania, kedy by súd v zmysle ust. § 256 ods. 1 CSP mal priznať náhradu trov konania protistrane. Žalovaný v 2. rade so zastavením konania súhlasil, náhradu trov konania si neuplatnil a preukázateľne mu ani žiadne trovy konania nevznikli, preto mu súd právo na náhradu trov konania vo vzťahu k žalobkyni nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.